

An Overview of the Credits of the Ministry of Health and Medical Education in the Budget Law of 2020

Maryam Ramezani^{1*}, Nahal Ahmadzadeh², Mohammad Piryaee^{1,3}, Masoumeh Rahimi⁴

¹Research Center of Medical Development, Endocrinology and Metabolism Research Institute, Shahid Beheshti University of Medical Sciences and Health Services, Tehran, Iran

²Deputy of Health and Social Welfare, Deputy of Scientific, Cultural and Social Affairs, Program and Budget Organization, Tehran, Iran

³Genetic Research Center, Endocrinology and Metabolism Research Institute, Shahid Beheshti University of Medical Sciences and Health Services, Tehran, Iran

⁴Budget and Performance Monitoring Center, Ministry of Health and Medical Education, Tehran, Iran

*Corresponding Author: Maryam Ramezani, Research Center of Medical Development, Endocrinology and Metabolism Research Institute, Shahid Beheshti University of Medical Sciences and Health Services, Tehran, Iran. Email: maryamramezani86@yahoo.com

Received: October 25, 2020

Revised: November 30, 2020

Accepted: December 8, 2020

Online Published: December 10, 2020

Abstract

Introduction: Budget is derived from the fact that facilities are limited and needs are unlimited, and the contradiction of this fact has forced human beings to plan and budget. The Ministry of Health and Medical Education is no exception to this rule. The credit of the Ministry of Health and Medical Education is analyzed in the Budget Law of 1399. **Methods:** This research is a descriptive study and applied research. The data collection tool is a checklist consisting of two parts which, after examining the content validity, has been used to collect data related to the budget law book of 2020 and 2019 of the whole country under study. Data were categorized and analyzed using Excel 2013 software.

Results: In the budget law of 2020, the total credit of the Ministry of Health, Treatment and Medical Education was equal to 863180 billion Rials, of which 379757 billion Rials were expenditure credits, 441213 billion Rials were special income credits and 42210 billion Rials were capital asset acquisition credits. Universities and faculties of medical sciences and health services account for about 72% of the total funding of the Ministry of Health (growth of 13% compared to the previous year) and concentrated rows of headquarters 18% (growth compared to the previous year). 6%) and miscellaneous 9% (growth of 16% compared to the previous year) and health care devices with 2% growth (25% compared to the previous year). In 2020, the credit of the Health Insurance Organization is 136140 billion Rials, which has increased by 9% compared to the previous year, which is equal to 11130 billion Rials. Most of these credits (99%) are expenditure credits and less than 1 Percentage of credit is the acquisition of capital assets.

Conclusion: Comparing the trends and table of this article shows the high financial burden of the Ministry of Health and Medical Education in 2020 compared to 2019 despite the inflation and corona discussion, which affects this sector unintentionally. The great determination and effort of all of the organizers, planners and executives of this sector are required to be able to make the best of their health problems this year. However, due to corona disease, they allocate one billion Euros to the health sector and credit directly from the Program and Budget Organization to medical sciences universities and health services are paid to cover the costs of corona disease.

Keywords: Budget Law, Ministry of Health, Treatment and Medical Training, Centralized Row Credits, Expenditure Credit, Dedicated Revenue Credits

Citation:

Ramezani M, Ahmadzadeh N, Piryaee M, Rahimi M. An overview of the credits of the Ministry of Health and Medical Education in the budget law of 2020. Iran J Health Insur. 2020;3(3):162-9.

گذری بر اعتبارهای وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ ایران

مریم رمضانیان^{۱*}، نهال احمد زاده^۲، محمد پیریایی^۳، معصومه رحیمی^۴

^۱مرکز تحقیقات توسعه پژوهش‌های پزشکی، پژوهشکده غدد و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران

^۲معاونت امور سلامت و رفاه اجتماعی معاونت امور علمی، فرهنگی و اجتماعی، سازمان برنامه و بودجه کشور، تهران، ایران

^۳مرکز تحقیقات ژنتیک، پژوهشکده غدد و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران

^۴مرکز بودجه و پایش عملکرد، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران

* نویسنده مسئول: مریم رمضانیان، مرکز تحقیقات توسعه پژوهش‌های پزشکی، پژوهشکده غدد و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران. پست الکترونیک: maryamramezaniaan86@yahoo.com

تاریخ انتشار آنلاین: ۱۳۹۹/۰۹/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۹/۱۸

تاریخ تصحیح: ۱۳۹۹/۰۹/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۰۴

چکیده

مقدمه: بودجه از واقعیت محدود بودن امکانات و نامحدود بودن نیازها پیدا شده و تضاد این واقعیت، انسان را به برنامه‌ریزی و بودجه بندی ناگزیر ساخته است. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز از این قانون مستثنا نیست و اعتبارهای وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در کتاب قانون بودجه سال ۱۳۹۹ تحلیل می‌شود.

روش بررسی: این پژوهش، مطالعه‌ای توصیفی و از نوع پژوهش‌های کاربردی است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها چک‌لیستی مشتمل بر دو قسمت است که، پس از بررسی روایی محتوا، برای جمع‌آوری داده‌های مربوط از کتاب قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ کل کشور استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار اکسل نسخه ۲۰۱۳ دسته‌بندی و تحلیل شدند.

یافته‌ها: در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ سرجمع کل اعتبارهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برابر ۸۶۳۱۸۰ میلیارد ریال بوده که ۳۷۹۷۵۷ میلیارد ریال اعتبار هزینه‌ای، ۴۴۱۲۱۳ میلیارد ریال اعتبار درآمد اختصاصی و ۴۲۲۱۰ میلیارد ریال اعتبار تملک‌داری سرمایه‌ای بوده است. دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی حدود ۷۲ درصد از کل اعتبار وزارت بهداشت را به خود اختصاص داده‌اند (رشد نسبت به سال قبل ۱۳ درصد)، ردیف‌های متمرکز حوزه ستاد ۱۸ درصد (رشد نسبت به سال قبل ۶ درصد) و متفرقه‌ها ۹ درصد (رشد ۱۶ درصد نسبت به سال قبل) و دستگاه‌های وابسته بهداشت و درمان با ۲ درصد رشد (۲۵ درصدی نسبت به سال قبل) است. در سال ۱۳۹۹ اعتبار سازمان بیمه سلامت ۱۳۶۱۴۰ میلیارد ریال است که نسبت به سال قبل ۹ درصد رشد داشته که این رشد برابر ۱۱۱۳۰ میلیارد ریال است که بیشتر این اعتبارها (۹۹ درصد) از نوع هزینه‌ای و کمتر از یک درصد، اعتبار تملک‌داری سرمایه‌ای است.

نتیجه‌گیری: مقایسه روندها و جدوال، بیانگر بار مالی بالای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸، به‌رغم تورم بخش و همه‌گیری ویروس کروناست که این بخش را خواسته یا ناخواسته، تحت تأثیر قرار می‌دهد. این شرایط عزم و همت عالی همه دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان و مجریان این بخش را می‌طلبد که بتوانند مشکلات سلامت این سال را به بهترین وجه بگذرانند. البته به دلیل بیماری کرونا، یک میلیارد یورو به بخش سلامت تخصیص داده شد و اعتباری هم به‌صورت مستقیم از سمت سازمان برنامه و بودجه به دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی برای جبران هزینه‌های بیماری کرونا پرداخت می‌شود.

واژگان کلیدی: قانون بودجه، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اعتبار ردیف‌های متمرکز، اعتبارهای هزینه‌ای، اعتبارهای درآمد اختصاصی

مقدمه

به اینکه سهم بزرگی از اعتبار قانون بودجه را هر ساله به خود اختصاص می‌دهد، از این قانون مستثنا نیست و به همین دلیل در این مقاله، تلاش می‌شود با تحلیل اعتبارهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۹۹، اطلاعات مناسبی به دست‌اندرکاران بخش سلامت ارائه و به آنها کمک شود با سهم اعتبارهای دولت در این وزارت آشنا شوند.

روش بررسی

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-کاربردی است که در سال ۱۳۹۹ صورت پذیرفت. داده‌ها با استفاده از اعتبارات مصوب وزارت بهداشت و تک‌تک دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور که در کتاب قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و سال ۱۳۹۹ ذکر شده و همچنین اعتبارات ردیف‌های متمرکز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ردیف‌های متفرقه دستگاه‌های وابسته و سازمان بیمه سلامت ایران به تفکیک اعتبارات هزینه‌ای اعتبارات اختصاصی و تملک دارایی سرمایه‌ای، گردآوری شد. ابتدا یک چک‌لیست دو قسمتی استخراج داده‌ها طراحی شد که پس از تأیید توسط ۵ نفر از صاحب‌نظران مالی، داده‌ها استخراج شدند. پس از ترسیم نمودارها و جداول با استفاده از نرم‌افزار اکسل نسخه ۲۰۱۳، تحلیل داده‌های بودجه‌ای در ۴ جلسه با ۵ نفر از صاحب‌نظران و تحلیل‌گران مالی بخش سلامت به انجام رسید. این ۵ نفر شامل کسانی بودند که حداقل ۱۲ سال در دفتر بودجه وزارت بهداشت مسئولیت داشته یا دارای مدرک دکترای اقتصاد و مدیریت مالی بودند.

یافته‌ها

اعتبارهای وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در قانون بودجه شامل جمع کل دانشگاه‌های علوم پزشکی، جمع کل ردیف‌های متمرکز حوزه سلامت، جمع دستگاه‌های وابسته و اعتبارهای متفرقه است که در ۳ دسته اعتبارهای هزینه‌ای و اعتبارهای درآمد اختصاصی و اعتبارهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای تخصیص پیدا می‌کند. اعتبارهای درآمد اختصاصی در حقیقت اعتبارهای مکتسبه از خود واحد اجرایی است که بازگشت پیدا می‌کنند و اعتبارهای طرح تملک‌دارایی سرمایه‌ای در سال‌های اخیر به دلیل مشکلات دولت خیلی کم اختصاص پیدا کرده است. مهم‌ترین اعتبارها در تشریح اعتبارهای بودجه، اعتبارهای هزینه‌ای است. در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ سرجمع کل اعتبارهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برابر ۸۶۳۱۸۰ میلیارد ریال بوده که ۳۷۹۷۵۷ میلیارد ریال اعتبارهای هزینه‌ای، ۴۴۱۲۱۳ میلیارد ریال اعتبارهای درآمد

از نظر لغوی، بودجه از واژه بوژت که در زبان فرانسه معنای کیف دارد گرفته شده است. وجه تمیز آن چنین است که وزیر دارایی وقت فرانسه، سند دخل و خرج سالانه دولت را داخل کیفی برای تصویب به مجلس حمل می‌کرده است و این سند به‌عنوان همان کیف نامیده شده و باقی مانده است. براساس ماده ۱ قانون محاسبات عمومی، بودجه کل کشور برنامه مالی دولت است که برای یک سال مالی تهیه و حاوی پیش‌بینی درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار و برآورد هزینه‌ها برای انجام عملیاتی است که به وصول هدف‌های دولت منجر می‌شود.

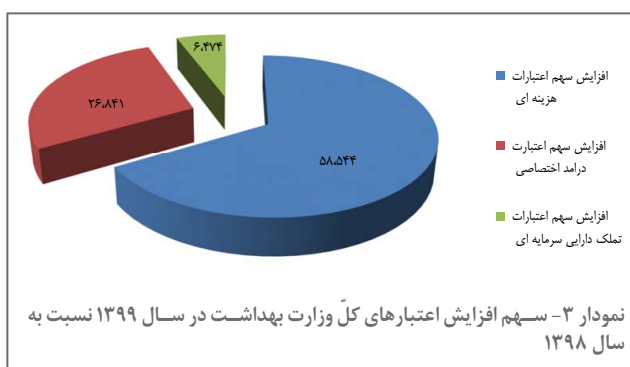
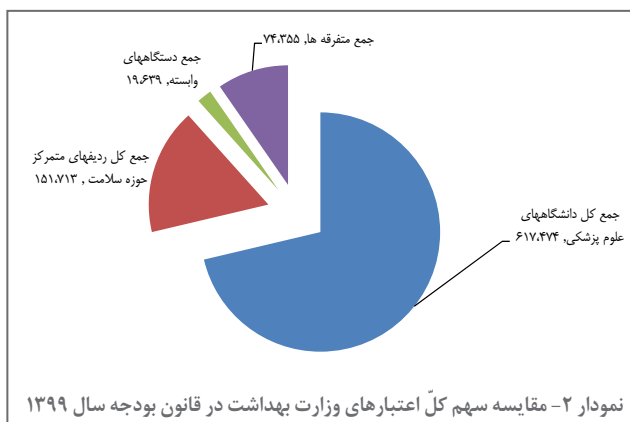
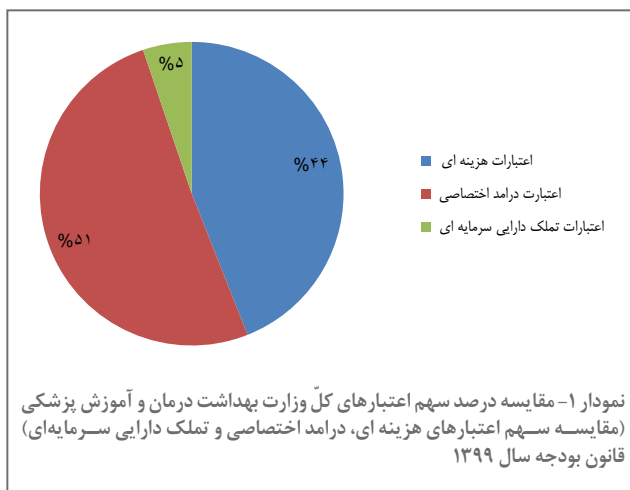
بودجه از واقعیت محدود بودن امکانات و نامحدود بودن نیازها پیدا شده و تضاد این واقعیت انسان را به برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی ناگزیر ساخته است. اهداف و مقاصد بودجه عبارت است از: قضاوت در مورد توزیع عادلانه وجوه، برقراری سیستم پاسخ‌گویی، تحصیل مجوز قانونی برای فعالیت‌های دولت، راهنمای اجرای سیاست‌های دولت، ابزاری برای کنترل قوه مجریه توسط قوه مقننه، ابزار مدیریت مطلوب.

فرایند بودجه و تدوین قانون بودجه مراحل را کرده که در مرحله اول، بودجه به‌عنوان ابزاری برای کنترل دخل و خرج دولت و با استفاده از طبقه‌بندی هزینه‌ها و طبقه‌بندی سازمانی که همان طبقه‌بندی براساس فصول و مواد هزینه است. در مرحله دوم، بودجه برای مدیریت مالی و توجه به صرفه اقتصادی، کارایی و اثربخشی منابع دولت با تأکید بر اهداف، نتایج و منافع حاصل از هر یک از اقلام هزینه است. در مرحله سوم، بودجه برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توجه به آثار اقتصادی بودجه و تنظیم حساب‌های ملی و بررسی حرکت متغیرهای کلان آن است. در مرحله چهارم، بودجه برای مدیریت راهبردی و توجه به تأثیر متغیرهای غیرقابل کنترل و پیش‌بینی سطوح پولی و مالی مختلف برای سناریوهای مختلف احتمالی و ظهور روش بودجه بر مبنای صفر است [۱].

تخصیص منابع برای برنامه نویسی بهداشت عمومی یک مسئولیت پیچیده و هولناک است. فرآیندهای تصمیم‌گیری مالی در آژانس‌های بهداشت عمومی به ویژه هنگامی که با تکنیک‌های اولویت‌بندی و رتبه‌بندی گزینه‌های جایگزین پشتیبانی نشوند، به ویژه دشوار است [۲].

نظام تأمین مالی بخش سلامت ایران پیچیدگی‌های بسیار زیادی دارد و در همین راستاست که این پراکندگی خدمات و تدارک خدمات لزوم نظارت و دقت توجه به تأمین مالی را بیش از پیش مشهود می‌سازد [۳]. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با توجه

که شامل اعتبارهای ۳ قسمت بهداشت، درمان، آموزش پزشکی و موسسات و مراکز پژوهشی است. این نسبت تقریباً برابر با درصد سهم قانون بودجه سال قبل (۷۱ درصد) بوده که این رقم در سال ۱۳۹۹ برابر ۶۱۷۴۷۴ میلیارد ریال است که ۱۳ درصد رشد داشته و از نظر حجم ریالی برابر ۶۸۷۴۳ میلیارد ریال بوده است. اعتبارهای هزینه‌ای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی ۲۱٫۷ درصد رشد داشته و اعتبارهای درآمد اختصاصی دانشگاه‌ها ۷ درصد رشد داشته و اعتبارهای تملک دارایی سرمایه‌ای رشد منفی ۱۲ درصدی داشته است.

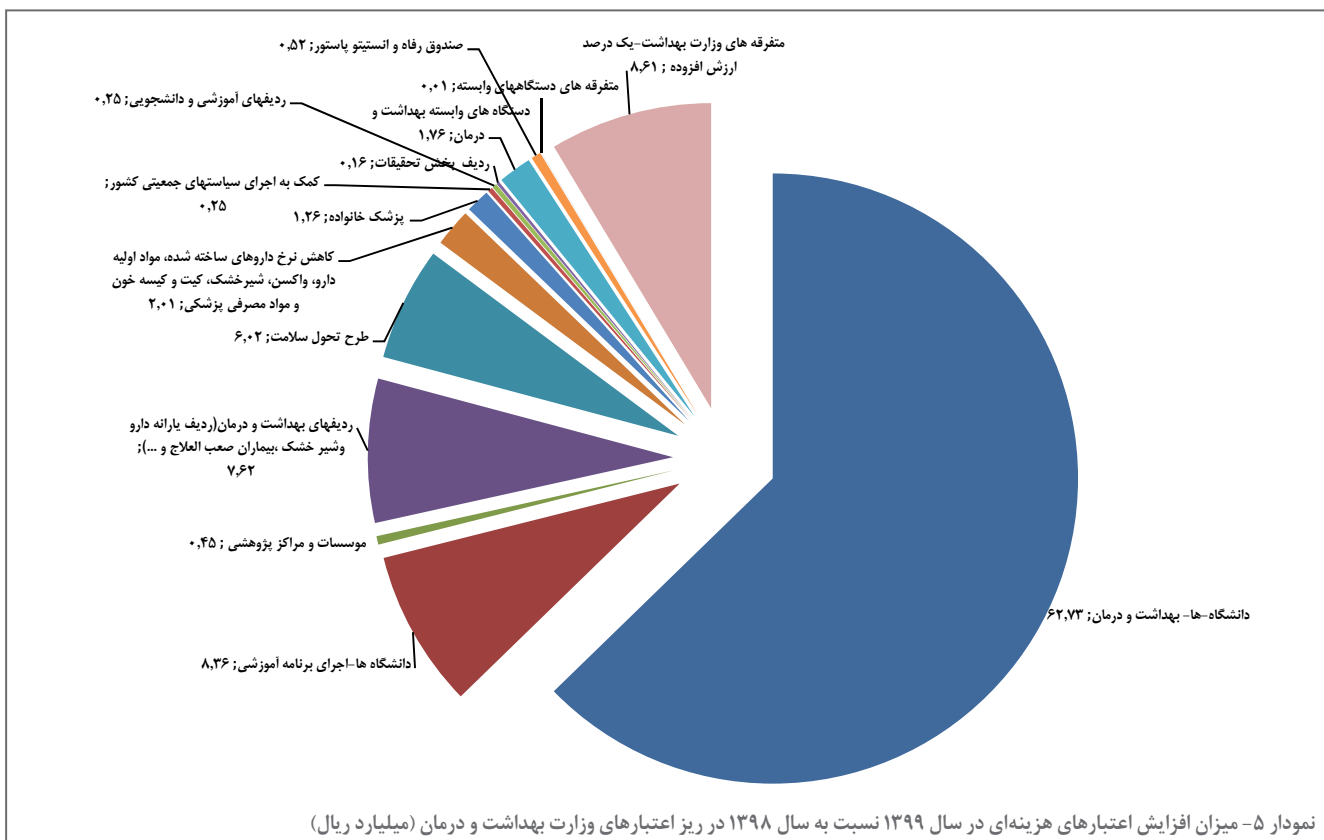
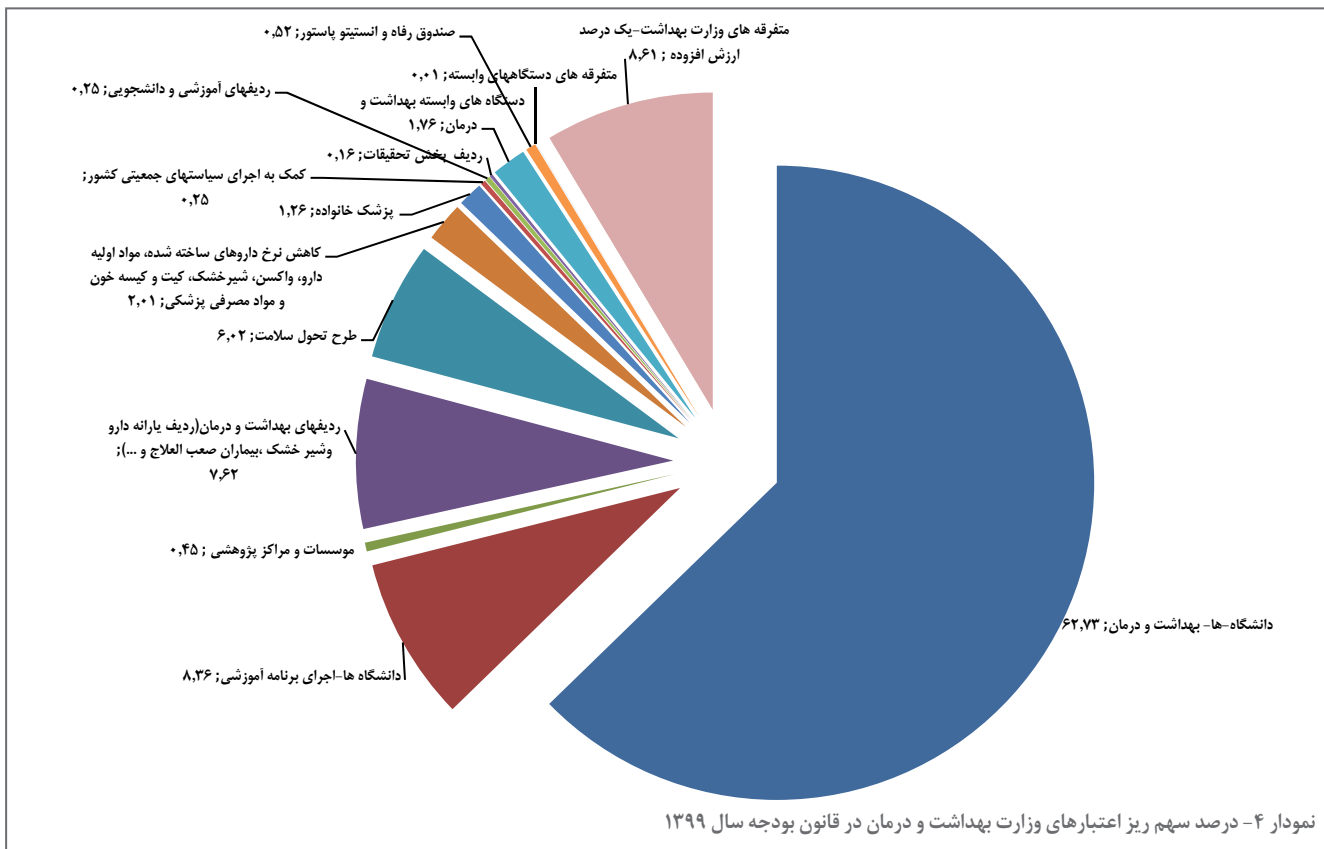

اختصاصی و ۴۲۲۱۰ میلیارد ریال اعتبارهای تملک دارایی سرمایه‌ای بوده است. سرجمع کل اعتبارهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که ۴۴ درصد از کل اعتبارهای هزینه‌ای و ۵۱ درصد اعتبارهای درآمد اختصاصی و ۵ درصد اعتبارهای تملک دارایی سرمایه‌ای است. اعتبارهای هزینه‌ای کل وزارت بهداشت در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل ۱۸ درصد رشد داشته، اعتبارهای درآمد اختصاصی سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل ۶ درصد رشد و اعتبارهای تملک دارایی سرمایه‌ای کل نسبت به سال قبل ۱۸ درصد رشد داشته است.

همان‌طور که در نمودار ۱ مشخص است، دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی حدود ۷۲ درصد از کل اعتبارهای وزارت بهداشت را به خود اختصاص داده‌اند و ردیف‌های متمرکز حوزه ستاد ۱۸ درصد، متفرقه‌ها ۹ درصد و دستگاه‌های وابسته بهداشت و درمان ۲ درصد را به خود اختصاص داده‌اند که این دستگاه‌ها شامل اورژانس کشور و اورژانس تهران، غذا و دارو، سازمان انتقال خون و وابسته‌هایش، بنیاد بیماری‌های خاص و هیئت امنای ارزی و دستگاه‌های وابسته آموزش و پژوهش شامل صندوق رفاه دانشجویان و انستیتو پاستور ایران است. دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی نسبت به سال قبل ۱۳ درصد رشد داشته‌اند. رشد ردیف‌های متمرکز ستادی نسبت به سال قبل ۶ درصد بوده و رشد دستگاه‌های وابسته ۲۵ درصد و رشد ردیف‌های متفرقه ۱۶ درصد بوده است که در نمودار ۲ این رده‌ها به تفکیک اعتبارهای هزینه‌ای و درآمد اختصاصی و تملک دارایی سرمایه‌ای مشهود است.

بیشترین درصد سهم اعتبارهای کل مربوط به سهم اعتبارهای بهداشت و درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی و برابر ۶۲٫۷۳ درصد است. سهم اجرای برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی برابر ۸٫۳۶ درصد از کل است. سهم اعتبارهای موضوع ماده ۳۷ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، یک درصد ارزش افزوده برابر ۸٫۶۱ درصد از کل و سهم ردیف‌های بهداشت و درمان، ردیف یارانه دارو و شیر خشک، بیماران صعب‌العلاج و... ۷٫۶۲ درصد از کل و اعتبارهای موضوع ماده ۴۶ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم... طرح تحول سلامت برابر ۶٫۰۲ درصد، سهم کاهش نرخ داروهای ساخته‌شده مواد اولیه دارو، واکسن، شیر خشک کیت و کیسه خون و مواد مصرفی پزشکی ۲٫۰۱ درصد، سهم اعتبارهای پزشک خانواده ۱٫۲۶ درصد و سهم موسسات و مراکز پژوهشی از کل اعتبارها ۰٫۴۵ درصد است.

درصد سهم سرجمع اعتبارهای دانشگاه‌های علوم پزشکی از سرجمع کل اعتبارهای وزارت بهداشت برابر ۷۲ درصد بوده است

جدول ۱ | مقایسه سهم اعتبارهای هزینه‌ای، درآمد اختصاصی و تملک دارایی سرمایه‌ای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی قانون بودجه سال ۱۳۹۹ با قانون بودجه سال ۱۳۹۸

دستگاه اصلی	عنوان	هزینه‌ای			اختصاصی			تملك دارایی سرمایه‌ای			جمع (میلیارد ریال)		
		قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد
دانشگاه‌های علوم پزشکی	بخش بهداشت و درمان	۱۶۵۲۷۹	۲۰۴۱۹۴	۲۴	۳۰۸۸۲۹	۳۳۰۲۵۹	۷	۹۴۹۰	۶۹۷۸	۲۶-	۴۸۳۴۳۱	۵۴۱۴۳۱	۱۲
	بخش آموزش عالی	۵۰۹۵۶	۵۹۲۳۱	۱۶	۷۹۸۲	۹۰۵۹	۱۳	۲۹۸۱	۳۸۵۷	۲۹	۶۱۹۱۸	۷۲۱۴۶	۱۷
	مراکز تحقیقاتی	۲۵۳۶	۲۹۱۸	۱۵	۴۵۱	۶۸۵	۵۲	۲۲۷	۲۹۳	۲۹	۳۲۱۴	۳۸۹۶	۲۱
جمع دانشگاه‌های علوم پزشکی		۲۱۸۷۷۱	۲۶۶۳۴۳	۲۲	۳۱۷۲۶۱	۳۴۰۰۰۲	۷	۱۲۶۹۸	۱۱۱۲۹	-۱۲	۵۴۸۱۷۳۱	۶۱۷۴۷۴	۱۳

جدول ۲ | مقایسه سهم اعتبارهای هزینه‌ای، درآمد اختصاصی و تملک دارایی سرمایه‌ای ردیف‌های متمرکز حوزه

دستگاه اصلی	عنوان	هزینه‌ای			اختصاصی			تملك دارایی سرمایه‌ای			جمع (میلیارد ریال)		
		قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد
ردیف‌های متمرکز ستاد وزارت بهداشت	ردیف‌های بهداشت و درمان (ردیف یارانه دارو و شیرخشک، بیماران صعب‌العلاج و...)	۱۶۳۸۵	۲۰۱۶۹	۴۵۷۳۰	۴۳۸۱۰	۴۳۸۱۰	-۴	۱۳۴۲	۱۸۲۰	۳۶	۶۳۴۵۷	۶۵۷۹۰	۴
	اعتبارهای موضوع ماده ۴۶ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم... (۲) - طرح تحول سلامت	۰	۰	۴۹۰۰۰	۵۲۰۰۰	۵۲۰۰۰	۶				۴۹۰۰۰	۵۲۰۰۰	۶
	کاهش نرخ داروهای ساخته شده، مواد اولیه دارو، واکسن، شیرخشک، کیت و کیسه خون و مواد مصرفی پزشکی	۱۶۰۰۰	۱۷۳۷۲								۱۶۰۰۰	۱۷۳۷۲	۹
	پزشک خانواده	۱۰۰۰۰	۱۰۸۵۰								۱۰۰۰۰	۱۰۸۵۰	۹
	کمک به اجرای سیاست‌های جمعیتی کشور	۲۰۰۰	۲۱۸۰								۲۰۰۰	۲۱۸۰	۹
	ردیف‌های آموزشی و دانشجویی	۱۶۷۵	۲۱۷۵					۴	۴	۰	۱۶۷۹	۲۱۷۹	۳۰
	ردیف بخش تحقیقات	۱۲۲۰	۱۳۴۱								۱۲۲۰	۱۳۴۱	۱۰
	جمع کل ردیف‌های ستادی	۴۷۲۸۱	۵۴۰۸۷	۹۴۷۳۰	۹۵۸۰۱	۹۵۸۰۱	۱	۱۳۴۶	۱۸۲۴	۳۶	۱۴۳۳۵۷	۱۵۱۷۱۳	۶

جدول ۳ | مقایسه سهم اعتبارهای هزینه‌ای، درآمد اختصاصی و تملک دارایی سرمایه‌ای ردیف‌های متفرقه در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸

عنوان	هزینه‌ای			اختصاصی			تملك دارایی سرمایه‌ای			جمع (میلیارد ریال)		
	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد
متفرقه‌های دستگاه‌های وابسته	۱۶۰	۷۵	-۵۳							۱۶۰	۷۵	-۵۳
متفرقه‌های وزارت بهداشت- اعتبارهای موضوع ماده (۳۷) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت- یک درصد ارزش افزوده	۴۳۴۵۰	۴۶۲۶۸	۶	۲۰۵۷۱	۲۸۰۱۲	۳۶	۲۰۵۷۱	۲۸۰۱۲	۳۶	۶۴۰۲۱	۷۴۲۸۰	۱۶
جمع متفرقه‌ها	۴۳۶۱۰	۴۶۳۴۳	۶	۰	۰	۰	۲۰۵۷۱	۲۸۰۱۲	۳۶	۶۴۱۸۱	۷۴۳۵۵	۱۶

جدول ۴ | مقایسه سهم اعتبارهای هزینه‌ای، درآمد اختصاصی و تملک دارایی سرمایه‌ای سازمان بیمه سلامت ایران در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸

عنوان	هزینه‌ای			اختصاصی			تملك دارایی سرمایه‌ای			جمع (میلیارد ریال)		
	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد	قانون ۱۳۹۸	قانون ۱۳۹۹	درصد رشد
سازمان بیمه سلامت ایران	۱۲۳۰۱۰	۱۳۵۰۰۰	۱۰	۰	۰	۰	۲۰۰۰	۱۱۴۰	-۴۳	۱۲۵۰۱۰	۱۳۶۱۴۰	۹

اعتبارهای سازمان بیمه سلامت ایران در مقایسه با اعتبارهای وزارت بهداشت منظور نشده است و به همین دلیل به صورت جداگانه به اعتبارهای این سازمان پرداخته می‌شود. در سال ۱۳۹۹ اعتبار این سازمان ۱۳۶۱۴۰ میلیارد ریال است باشد که نسبت به سال قبل ۹ درصد رشد داشته است. این رشد برابر ۱۱۱۳۰ میلیارد ریال است که بیشتر این اعتبارها (۹۹ درصد) اعتبارهای هزینه‌ای و کمتر از یک درصد آن از نوع تملک دارایی سرمایه‌ای است.

بحث

مقایسه ارقام جداول نشانگر آن است که در سال ۱۳۹۸ میزان اعتبارهای هزینه‌ای بهداشت و درمان ۳۰۲ برابر اعتبارهای هزینه‌ای بخش آموزش عالی سلامت و در سال ۱۳۹۹ این نسبت به ۳۰۴۵ برابر بوده که با توجه به افزایش تعداد دانشجویان و هزینه‌های آن در هر سال، این مسئله قابل توجه است. میزان سهم اعتبارهای هزینه بهداشت و درمان در سال ۱۳۹۸، ۶۶ برابر اعتبارهای هزینه‌ای مراکز تحقیقاتی بوده که در سال ۱۳۹۹، ۷۰ برابر شده است. میزان اعتبارهای هزینه بهداشت و درمان دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی نسبت به اعتبارهای هزینه‌ای بیمه سلامت ۱۰۳۴ بوده که در سال ۱۳۹۹ این نسبت به ۱۰۵ رسیده است. در این راستا تغییر سبک زندگی مردم و پیر شدن هرم سنی جوامع

همان‌طور که نمودار ۳ نشان می‌دهد بیشترین میزان افزایش اعتبارهای هزینه‌ای در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل در اعتبارهای هزینه‌ای دانشگاه‌ها در بخش بهداشت و درمان است که ۲۳٫۵ درصد است. این رشد اعتبارهای هزینه‌های بهداشت و درمان دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی برابر ۳۸۹۱۴ میلیارد ریال بوده که در مقایسه با اعتبارهای هزینه‌ای کل وزارت بهداشت برابر ۷۰ درصد است. بعد از آن افزایش اعتبارهای هزینه‌ای در اجرای برنامه‌های آموزشی دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و برابر ۱۶٫۲ درصد است. این رشد برابر ۸۲۷۵ میلیارد ریال بوده که برابر ۵ درصد اعتبارهای هزینه‌ای کل وزارت بهداشت و درمان است. اعتبارهای هزینه‌ای موسسات و مراکز پژوهشی ۱۵٫۱ درصد رشد داشته است. رشد اعتبارهای هزینه‌های موسسات و مراکز پژوهشی دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی برابر ۳۸۲ میلیارد ریال بوده که در مقایسه با اعتبارهای هزینه‌ای کل وزارت بهداشت کمتر از نیم درصد است.

شایان ذکر است، در سال ۱۳۹۹ بیشتر ردیف‌های متفرقه به سرجمع ردیف‌های ستادی مرتبط اضافه شد و از حالت متفرقه خارج شد. بنابراین برای مقایسه اعتبارهای سال ۱۳۹۸، متفرقه نیز به سرجمع همان ردیف‌ها اضافه شده است (ردیف‌های متفرقه از نظر ابلاغ و تخصیص اعتبار با مشکلات زیادی روبه‌رو بود).

نتیجه‌گیری

تحلیل اعتبارات بخش سلامت بدلیل تنوع خدمتی و گروه متنوع خدمات و برنامه‌ها در بخش سلامت کار هزینه‌بر و حائز اهمیتی است که لزوم دقت نظر و توجه ویژه سیاستگذاران بخش سلامت و سایر بخش‌ها و سازمان‌ها را می‌طلبد. جریان منابع مالی بخش سلامت ایران بسیار پیچیده بوده و لازم است بازنگری شود. ضروریست راهکارهای مناسب به منظور تأمین مالی و نیز افزایش مشارکت مردم در تأمین هزینه‌ها به نحوی که منجر به افزایش هزینه‌های کمرشکن بر دوش خانوارها نگردد؛ بلکه موجب توزیع خطر از سوی افراد ثروتمند به سمت افراد فقیر و از طرف افراد سالم به سوی افراد بیمار بشود. در یک جمع بندی کلی می‌توان گفت با توجه به نقطه ضعف‌های نظام تأمین مالی سلامت فعلی و با توجه به اینکه بسیاری از این نقیصه‌ها و محدودیت‌ها موجب ایجاد یک نظام تأمین مالی پسرورنده در بخش سلامت کشور شده است. در نهایت لازمست برای رفع این نقایص و تغییر جهت نظام فعلی به سوی یک نظام مالی تصاعدی و عادلانه اقدام گردد.

References

1. Green A. An introduction to health planning in developing countries. Oxford University Press (OUP); 1992.
2. Honoré PA, Fos PJ, Smith T, Riley M, Kramarz K. Decision science: a scientific approach to enhance public health budgeting. *J Public Health Manag Pract*. 2010;16(2):98-103.
3. Abolhallaje M, Ramezani M, Abolhasani N, Salarian Zade H, Hamidi H, Bastani P. Iranian health financing system: challenges and opportunities. *World Appl Sci J*. 2013;22(5):662-6.
4. Ekman B. Community-based health insurance in low-income countries: a systematic review of the evidence. *Health Policy Plan*. 2004;19(5):249-70.
5. Ramezani M, Haghdoost AA, Mehroolhassani MH, Abolhallaje M, Dehnavieh R, Najafi B, Fazaeli AA. Forecasting health expenditures in Iran using the ARIMA model (2016-2020). *Med J Islam Repub Iran*. 2019;33:25.
6. Abolhallaje M, Bastani P, Monazam K, Abolhasani N, Ramezani M. Health system financing from experts' point of view. *Middle East J Sci Res*. 2012;12(10):1386-90.
7. Ramezani M, Abolhalaj M, Bastani P, SE FH, Hamidi H. Islamic Republic of Iran health system financing: weak and strength points with a qualitative attitude. *World J Medic Sci*. 2013;8(3):231-7.

به بروز هرچه بیشتر بیماری‌های مزمن و استحالته‌ای می‌شود که این روند، هزینه‌های بیشتری را بر نظام سلامت در دوره زمانی طولانی‌تر تحمیل می‌کند. در این میان توجه به راهکارهای مناسب برای تأمین مالی این نظام و افزایش مشارکت مردم در تأمین هزینه‌ها به‌طوری‌که منجر به افزایش هزینه‌های کمرشکن بر دوش خانوار نشود و در عوض، منتهی به توزیع خطر از سوی افراد ثروتمند به سمت افراد فقیر و از طرف افراد سالم به سوی افراد بیمار شود، بسیار ضروری است [۴]. در پیش‌بینی هزینه‌های بخش دولتی سلامت با روش اقتصادسنجی ARIMA در سال ۲۰۲۰ که با بررسی داده‌های حساب‌های ملی سلامت ایران از سال ۱۹۷۱ تا سال ۲۰۱۵ اجرا شد، با افزایش شدید هزینه‌ها در سال ۲۰۲۰ مواجه خواهیم شد که نزدیک به ۲٫۵ برابر هزینه‌ها در سال ۲۰۱۶ خواهد بود که حمایت شدید دولت را می‌طلبد [۵]. در مقاله دیگری که بررسی نظام تأمین مالی بخش سلامت از دیدگاه خبرگان پرداخته شد، به این موضوع تأکید شد که جریان منابع مالی بخش سلامت ایران بسیار پیچیده بوده و لزوم بازنگری است و به‌خصوص برای تخصیص اعتبارهای دولتی به بخش سلامت بیش از پیش توجه شود [۶]. قطعاً گردش مالی مناسب در چنین سیستمی از اهمیت زیادی برخوردار است. ابعاد مختلف این گردش مالی به همراه میزان این گردش، نشان از اهمیت و پیچیدگی زیاد آن دارد. به‌طور حتم مدیریت مناسب علم و نوآوری در چنین سیستم پیچیده‌ای می‌تواند ضمن تسهیل فرایندهای مالی و گردش کارها، موجب استفاده مناسب‌تر از منابع مالی بخش سلامت کشور شود [۶].

در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت با توجه به نقطه ضعف‌های نظام تأمین مالی سلامت فعلی و با توجه به اینکه بسیاری از این نقیصه‌ها و محدودیت‌ها موجب یک نظام تأمین مالی پسرورنده در بخش سلامت کشور شده‌اند [۷] خود باعث شکل‌گیری نظام تأمین مالی ناعادلانه می‌شود، توجه به برنامه‌ای متضمن راهکارهایی که بتواند حتی‌المقدور به رفع این نقایص و تغییر جهت نظام فعلی به‌سوی یک نظام مالی تصاعدی و عادلانه کمک کند، ضروری است [۷]. مقایسه روندها و جداول این مقاله بیانگر بار مالی بالای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ به‌رغم تورم بخش و بحث کروناسست که این بخش را خواسته یا ناخواسته تحت تأثیر قرار می‌دهد و عزم و همت عالی همه دست‌اندرکاران، برنامه‌ریزان و مجریان این بخش را می‌طلبد که بتوانند مشکلات سلامت این سال را به بهترین وجه بگذرانند. البته به‌دلیل بیماری کرونا یک میلیارد یورو به بخش سلامت تخصیص یافته و اعتباری هم به‌صورت مستقیم از سمت سازمان برنامه و بودجه به دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی برای جبران هزینه‌های بیماری کرونا پرداخت می‌شود.